

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۱۱/۱۰

احمد آریا

قواعد درست نویسی

الف) - قواعد درست نویسی کلمه

۱- قواعد مربوط به املاي کلمه:

کلماتی که حروف آنها در تلفظ یکی ولی در نوشتن متفاوت باشند، ارزش املايي دارند که اگر درست نوشته نشوند، مفهوم درست از آن حاصل نمی شود. مثال: تعجیل یعنی عجله کردن و تاجیل به معنی تاخیر. از طریق دیدن (مشاهده) - نوشتن و تمرین و از طریق معنی و مفهوم آن در جمله می توانیم درست آن را یاد بگیریم یا آن را درست بنویسیم.

۲ - قواعد رسم الخط

الف) - «ها» نشانه جمع دری است هم به صورت جدا نوشته می شود، هم به صورت پیوسته مثل: کتاب ها - کتابها، اما اگر آخر اسم به «ه» غیر ملفوظ ختم شود حتماً جدا نوشته می شود. مثل: نامه ها

ب) - «می» در اول فعل ماضی استمراری و مضارع اخباری، جدا نوشته می شود. مثل می رفت - می رود.

ج) - «به و نه» در اول فعل ماضی ساده و مضارع التزامی به فعل می چسبید، مثل: برفت، نرفت، بگوید و نگوید.

د) - هرگاه اسم به «ه» بیان حرکت ختم شود و با «ان» دری جمع بسته شود، «ه» بدل به «گ» می شود، مثل: ستاره - ستارگان. گرسنه - گرسنگان.

«ستاره گان و گرسنه گان غلط است!»

ه) - اگر آخر اسم یا صفت «ه» بیان حرکت باشد، بخاهد «ی» مصدری یا نسبت بگیرد، «ه» بدل به «گ» می شود. مثل: گرسنه - گرسنگی. آشفته - آشفستگی.

و) - اسم های عربی که به همزه ختم می شوند در زبان دری از آخر آنها حذف می شود. مثل: انبیاء که می شود انبیا و انشاء، که می شود انشا و...

۳- قواعد دستوری

کلمه باید طبق قواعد زبان (دستور) ساخته شود؛ و گرنه نادرست است.

الف) - استفاده از علامت های جمع عربی (ین) در مورد کلمات دری درست نیست، مانند: داوطلبین، بازرسین...

ب) - دوباره جمع بستن جمع های مکسر عربی درست نیست. مانند: اولادها، اخلاق ها، اسباب ها و اسنادها ...

ج) - آوردن «ال» حرف تعریف عربی بر سر کلمات دری درست نیست. مانند: حسب الخواش، حسب الفرموده، حسب الخواسته و حسب الفرمایش و...

د) - آوردن تنوین بر سر کلمات دری یا غیر عربی در زبان دری درست نیست. مانند: زباناً، جاناً، خواهشاً، ناچاراً، گاهاً، دوماً، سوماً، تلفناً و تلگراماً و...

ه) - ساختن مصدر جعلی با اضافه کردن «یت» عربی به آخر کلمات دری درست نیست. مانند: رهبریت، دوئیت، منیت، خوبیت و آشنائیت و...

و) - ساختن جمع مکسر با کلمات دری درست نیست. مانند: اساتید، میادین، فرامین، درویش و بنادر و...

ز) - ساختن اسم مفعول عربی از کلمات دری درست نیست. مانند: مکلاً (کلاه دار)، مُریش (ریش دار) و ممهور (مهره شده) و...

ح) - در زبان عربی صفت با موصوف مطابقت می کند؛ اما در زبان دری موصوف با صفت مطابقت نمی کند یعنی، موصوف اگر مفرد یا جمع یا مرد یا زن باشد، صفت به یک شکل و به صورت مفرد می آید. مانند: مرد شاعر، مردان شاعر، زن شاعر و زنان شاعر.

پس آوردن خانم مدیره، پرونده مختومه، نامه وارده و نامه واصله و... نادرست است.

ط) - آوردن پسوند های «تر و ترین» به آخر اسم تفضیل های عربی درست نیست. به استثنای اولی که اولی تر می شود. مانند: اعلی تر، ارجح تر، افضل تر و اعلم تر و... نادرست هستند.

۴- قواعد درست نویسی جمله

در زبان دری یا جمله اسنادی (اسمیه) است یا جمله فعلیه (فعلی) است.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

پادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

-ارکان و اجزای جمله اسنادی بدین ترتیب است: نهاد + متمم + مسند + فعل. مانند: خدا از دلها آگاه است. خدا: نهاد، دلها: متمم، آگاه: مسند، است: فعل ربطی.
در ساختمان جمله هر قید جای خاصی دارد، که باید در جای خود قرار گیرد مثل قید زمان در آغاز جمله و قید کیفیت قبل از فعل می آید.
-ارکان و اجزای جمله فعلیه: نهاد + مفعول + متمم + فعل. مانند: محمود کتابی از کتابفروشی خرید.
محمود: نهاد، کتابی: مفعول، از کتابفروشی: متمم و خرید: فعل.
تذکر:

الف) همیشه جمله دری با نهاد شروع می شود و با فعل ختم می شود.
ب) همیشه نهاد با فعل مطابقت دارد؛ یعنی اگر نهاد مفرد باشد، فعل هم مفرد اگر نهاد جمع باشد فعل آن هم جمع است
مگر در مواردی که:

- ۱- اگر نهاد غیر ذیروح و جمع باشد، بهتر است که فعل آن به صورت مفرد بیاید. مانند: سنگهای زیادی از کوه فرو ریخت.
- ۲- برای احترام و تفضیم؛ اگر نهاد مفرد باشد فعل را به صورت جمع می آورند. مانند: جناب مدیر صاحب تشریف آوردند.
- ۳- اگر نهاد اسم جمع باشد فعل جمله به صورت مفرد می آید، جز «مردم» که همیشه فعل آن به صورت جمع است مانند: لشکر مغول به نیشاپور حمله کرد. مردم به حاکمان ستمگر اعتراض می کنند.
-فعل جمله به قرینه حذف می شود. اگر فعل جمله بدون قرینه حذف شود، آن جمله نادرست است مانند: «نیروی انتظامی سارقان را دستگیر و به زندان فرستاد.» غلط است؛ زیرا بعد از دستگیر فعل «کرد» حذف شده است در حالی که فعل دوم "فرستاد" است.
حذف در جمله «هر نفسی که فرو می رود ممد حیات است و چون بر می آید مفرح ذات» که «است» در پایان جمله به قرینه «است» جمله اول حذف شده است، درست است.
-هرگاه فعل جمله وصفی باشد، یعنی به صورت (بن ماضی + ه) باشد مثل: «خورده» و فعل جمله بعد به صورت صفت مفعولی نباشد یا در ساختمان آن صفت مفعولی به کار نرفته باشد، در آن صورت بعد از جمله اول حرف «و» نمی آید؛ اگر بیاید غلط است.
مثال برای جمله وصفی: من کتاب را باز کرده، چند صفحه از آن را خواندم. جمله درست است.
من کتاب را باز کرده و چند صفحه از آن را خواندم. غلط است.
ولی جمله های زیر وصفی نیست و درست است:
من کتابم را باز کرده و خوانده ام - من، کتابم را باز کردم و خواندم.
-همیشه «را» مفعولی بعد از مفعول جمله می آید، آوردن آن بعد از جمله ربطی توضیحی درست نیست.
مثال: کتابی را که از کتابفروشی خریدم، خواندم. جمله درست است.
کتابی که از کتابفروشی خریدم را، خواندم. جمله غلط است؛ زیرا حرف «را» بعد از جمله ربطی توضیحی آمده است.
برگرفته از: «درس نگارش» استاد مزیدی